

ПАСПОРТ ПРОЕКТУ

Тема. *Люби і знай свій рідний край.*

Прислів'я та приказки про рідний край

Предмет: українська література

Керівник: Пінчук. О. А.

Клас: 5

Тип проекту: дослідницький, міжпредметний, груповий, тривалістю 1 місяць.

Навчальні предмети: українська література, світова література, образотворче мистецтво.

Проблема: Яка роль і місце прислів'їв і приказок про рідний край у нашому житті?

Мета проекту:

* Поглибити і систематизувати знання учнів про прислів'я і приказки про рідний край; узагальнити уявлення про те, як у них відбилася народна мудрість, життєвий досвід; активізувати творче мислення та діяльність кожного учня самооцінкою і взаємооцінкою роботи; формувати знання в нестандартних ситуаціях.

* Сприяти розвитку самостійності, ініціативності, вміння слухати інших.

* Виховувати взаємоповагу, відповідальність за виконану роботу, інтерес до народної творчості, любов до Батьківщини, рідного краю, патріотизм.

Завдання:

- дослідити багатство і різноманітність прислів'їв і приказок про рідний край нашого народу і народів світу;
- дослідити популярність цього малого жанру в нашій місцевості;
- дослідити повчальний характер прислів'їв і приказок;
- активізувати роботу дітей і батьків з патріотичного виховання.

Актуальність проблеми:

Підняття рівня патріотизму та національної свідомості учнів. Піднесення власних досягнень та надбань українського народу.

Етапи реалізації проекту:

1. Підготовка. Визначення мети і завдань.
2. Планування діяльності.
3. Завдання групам. Постановка конкретних завдань.

«*Фольклористи-дослідники*» - зібрати прислів'я і приказки різних народів про рідний край; записати прислів'я і приказки про рідний край, які найчастіше вживають у нашій місцевості, узагальнити зібрану інформацію і ілюстровану збірку «Прислів'я і приказки про рідний край».

«*Письменники*» - укласти збірку-папку творів за змістом прислів'їв і приказок про Батьківщину, рідний край.

«*Художники*» - укласти збірку-папку малюнків, де передали улюблені прислів'я і приказки за допомогою пензля.

«*Актори любителі*» - інсценізувати будь-який твір за змістом одного прислів'я.

4. Дослідницький етап. Пошук інформації.
5. Кінцевий результат пошуку інформації.

Очікуваний продукт:

- виготовлення збірки: «Прислів'я та приказки про рідний край»;
- виготовлення папки «Люби і знай свій рідний край. Твори та малюнки за прислів'ями про рідний край»;
- інсценізації за змістом прислів'їв і приказок.

УРОК – ЗАХИСТ ПРОЕКТІВ

I. Організаційний момент.

Слово вчителя

- Щасливі ми, що народилися на такій чудовій, багатій, мальовничій землі - на нашій славній Україні! Тут жили наші діди і прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь роду українського.

- Нема життя без України. Недарма ж наш народ склав прислів'я: « Без Батьківщини немає людини», бо Україна - це мати, яку не вибирають.

- Ми, українці, повинні пишатися тим, що наша Україна ніколи не поневолювала інші народи, не вела загарбницькі війни, а лише захищала себе від ласих на чуже добро близьких і далеких сусідів. Великі і складні завдання покладаються на кожного громадянина. А громадяни – це ти і я, це люди, які постійно живуть в Україні, і є патріотами своєї Вітчизни.

- А що треба робити вам, діти, щоб відчувати, що ви патріоти, що також берете участь у будівництві своєї держави?

(Добре вчитися, щоб приносити користь; берегти природу; історичні й духовні пам'ятки свого народу; вивчати історію, звичаї, традиції рідного краю, рідну мову).

Слово вчителя

- Надзвичайне багатство нашого народу – це милозвучна українська мова. Мова народу – ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподівання, розум досвід, почуття. І саме повагу, любов, шанобливе ставлення до рідного краю, своєї батьківщини українці передавали за допомогою прислів'їв і приказок.

II. Повідомлення теми, завдань уроку.

- Протягом місяця ви працювали над проектом: досліджували, аналізували, творили. Отже, сьогодні на уроці кожна група представить результат своєї роботи над проектом

« Люби і знай свій рідний край. Прислів'я і приказки про рідний край»

Мета уроку: дати відповіді на такі питання:

- Що дає людині знання приказок і прислів'їв про рідний край?
- Чи втратили вони значення в наші дні?
- Чи використовуються в інших видах мистецтва?

- Уважно слухайте виступи один одного, за бажанням задавайте запитання;
- Заповнюйте «Листи оцінювання ».

(Учні сидять по групах)

III. Захист проектів. («Теза-аргумент-ілюстрація»)

1. Фольклористи-дослідники

- Зібрали, дослідили багато прислів'їв про Україну (*зачитують*). Крім цього, знайшли прислів'я про рідний край інших народів(*зачитують*).

(На партах лежать роздруковані прислів'я).

- А ще нас зацікавило, чи знають і використовують у своєму мовленні прислів'я і приказки наші сучасники: батьки, бабусі й дідусі, друзі, вчителі.

- Ми виявили, що найпопулярнішими є такі прислів'я і приказки(*зачитують*). Створили таку збілочку (*показ*). Її можна використовувати на уроках мови, літератури, у позакласній роботі, подарувати в бібліотеку.

Слово вчителя.

- Чи є запитання до «фольклористів»?

(Самооцінка та оцінювання групами презентації)

- Чи використовують прислів'я і приказки про рідний край в інших видах мистецтва: малярстві, музиці, художній літературі, театральному мистецтві?
Це досліджували інші групи.

2. «Художники».

- Ми спробували передати улюблені прислів'я про Україну, Батьківщину за допомогою пензля, олівця. (Показ).
  - Які прислів'я ви підібрали б до цих ілюстрацій?
  - Чи є запитання до «художників»?
- (Самооцінка та оцінювання групами презентації)*

Хвилинка відпочинку.

(хлопці співають пісню про козаків-можна рухи робити)

- Які прислів'я можна підібрати? Узагальніть!

3. «Театрالی-любителі».

- Ми запропонуємо вам до уваги інсценізації з використанням прислів'їв про рідний край, Україну:
    - * «Без калини нема України»;
    - * «Усюди добре, а вдома найкраще». (Виступ)
  - Запропонуйте свої варіанти прислів'їв за змістом інсценівок!
  - Чи є запитання до «акторів»?
- (Самооцінка та оцінювання групами презентації)*

4. «Письменники».

- Багато письменників використовують і своїх творах прислів'я і приказки про рідний край. А ми самі спробували написати твори, використати прислів'я. Ось що у нас вийшло (*зачитують, показують папку-збірку*)
  - Яким настроєм(пафосом) пройняті твори? Яка ідея?
  - Чи є запитання?
- (Самооцінка та оцінювання групами презентації)*

IV. Рефлексія

«Робота над проектом була для мене корисною, тому що ...»

V. Підсумок.

1. Гра «Допиши прислів'я» (у групах).

- Людина без Батьківщини – як соловей...(без пісні).
- Без Батьківщини немає...(людини).
- Жити – Вітчизні ...(служити).
- Український народ своєї Батьківщини...(патріот).

(Усім групам однакові відповіді – вибирають потрібне за змістом слово, потім прислів'я на дошку.)

2. Слово вчителя.

- Отже, прислів'я відображають мудрість попередніх поколінь нашого народу. Прислів'я про рідний край виховують у людей почуття патріотизму, любов до Батьківщини. А люди, які знають і вживають їх – цікаві співрозмовники. Тож запам'ятовуйте і передавайте наступним поколінням.

- Кожен із нас у своїх серцях несе маленький вогник гордості за те, що ми українці, що ми народилися на цій прекрасній землі, єдиній і неповторній. Дай же нам, Боже, наснаги і здоров'я зберегти цей вогник на все життя. Любіть свою Батьківщину!

Одна Батьківщина, і двох не буває.
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідний край свій забуває,
Той далі не знайде в житті.

Українські прислів'я та приказки про рідний край

Батьківщина – мати, умій за неї постояти.
Батьківщину не вибирають.
Без Батьківщини немає людини.
Без верби і калини нема України.
Без калини немає України.
Бережи Вітчизну, як око, і вона тебе завжди берегтиме.
Будь – кому мила своя країна.
В чужий край не залітай, щоб крилечка мати.
В чужім краю і солов'ї не цвірінькають.
Вкраїна – мати, за неї треба горою стояти.
Всюди добре, а дома найліпше.
Всюди на світі добре, а вдома найкраще.
В чужім краю звичаю не знаю.
Всяка пташка своє гніздо знає.
Грудка рідної землі дорожча за золото.
Де був, там будь, а свій кут не гудь.
Де не є добро, а вдома краще.
Де рідний край, там і під ялиною рай.
Добре тому, хто в своєму дому.
Додому і кінь жвавіше біжить.
Дон Доном, а найкраще вдома.
Жити – Вітчизні служити.
З рідної землі і ворона мила.
За морем тепліше, та вдома миліше.
За народ і волю віддамо життя і долю.
За рідний край – хоч помирай!
За рідний край життя віддай.
За рідним краєм і в небі сумно.
За рідною землею і в раю сумно.
За своїм краєм серце болить.
Заїдеш в чужині, то хоч і бородатий – а все сиротина.
Звідки знати безрідному, що таке любов до Батьківщини?
Кожна травинка на своєму корені росте.
Кожен край має свій звичай.
Кожному мила своя сторона.
Кожному мила рідна сторона.
Краще вмерти стоячи, як жити на колінах.
Краще на рідній землі кістками полягти, ніж на чужій слави досягти.
Ліпше своя сяка-така хата, як чужа хата.
Людина без Батьківщини – як соловей без пісні.
Людини без Вітчизни не буває.
Людина без рідної землі, як соловей без гнізда.
На Батьківщині і шкоринка – пиріг.
На чужій стороні Вітчизна удвічі миліша.
На чужій стороні й весна не красна.
Навіть пташка має рідну землю.
Наша слава – Українська держава.
Не будши на чужині, не оціниш по – справжньому рідної землі.
Не дай, Боже, в чужій хаті жити і в чужій печі палити.
Нема нічого в світі кращого, як своя сторона.
Нема гіршої покути, як у ріднім краю носити пута.
Нема на світі другої України, немає другого Дніпра.
Немає людини без Батьківщини.
Нове у нас тепер життя – старому не буде вороття.

Рідна земля – мати, а чужа - мачуха.
Рідна земля – мов колиска золота.
Рідна земля і в жмені мила.
Рідна мова в далекім краю ще рідніша.
Рідний край – земний рай.
Радше впадь, але не зрадь.
Свій край – як рай, а чужина – як домовина.
Свій край - як рай, а чужа країна - як домовина.
Світ один, та різні люди.
Та земля мила , де мати родила.
У ріднім краю, як у раю.
У рідному краю і сонце ясніше світить.
У своїй хаті й кутки помагають.
У чужій сторонці навіть не звідти сходить сонце.
У чужій сторонці не так світить сонце.
Удома і стіни помагають.
Україна одному до границь його ланів, а другому від колиски до гробу серед злиднів.
Українські вареники і на чужині сніться.
Українська пісня – душа народу.
Усюди добре, а дома найкраще.
Чужа хата гірше ката.
Що країна – то родина.
Що сторона – то новина.

Найуживаніші прислів'я нашого краю

Без верби і калини нема України.
В гостях добре, а вдома краще.
Всяка пташка своє гніздо знає.
Жити – Вітчизні служити.
За рідний край і життя віддай.
За рідним краєм серце болить.
Кожен край має свій звичай.
Кожному мила своя сторона.
Краще погоріти, ніж на чужині жити.
Людина без Батьківщини – як соловей без пісні.
Удома і стіни помагають.
Усюди добре, а вдома – найкраще.
Українська пісня – душа народу.

Прислів'я та приказки народів світу

Азербайджанські прислів'я

Хто не любить свого народу, той не полюбить і чужого.
Цвях підкову врятує, підкова - коня, кінь - сміливця, сміливець - Батьківщину.
Хто на чужині не бував, ціну батьківщині не впізнав.
Можна покинути будинок, але не батьківщину.
Кращий друг - мати, найкраща країна - Батьківщина.
Англійські прислів'я
Погана та птиця, яка власне гніздо бруднить.
Птахи в своїх гніздечках живуть мирно.
Всяка птиця любить своє гніздо.
Кожна собака в своєму будинку - лев.
Мій дім - моя фортеця.
Немає ніде такого ж місця, як рідний дім.

Суша кірка вдома краще смаженого м'яса за кордоном.
Чим більше поневірявся, тим бажанішим став рідний дім.

Арабські прислів'я

Найдорожче для людини на чужині - Батьківщина.
Життя на чужині саме навчить.

Іспанське прислів'я

У будинку своєму - король королем.

Казахські прислів'я

Тепло Батьківщини своєї полум'я гарячіше.
Десь золота багато, і все ж таки Батьківщина - золота дорожче.
Земля будь-де хороша, та земля своя - краща за всі.
І цибуля солодка, наче мед, якщо на Батьківщині зросте.
Квіти лише на галявині своїй квітами вважаються, людина лише на Батьківщині своїй людиною є.
Людина без Батьківщини своєї, що без лісу самотній соловей.
На чужині, кажуть, золото валяється скрізь, а коли туди прийдеши, і міді ніде не знайдеш.
Яка Батьківщина дорога зрозумієш, коли на чужину потрапиш.
Скільки б кінь не скакав - у стійло своє приплететься; скільки б людина не їздила - на Батьківщину вернеться.
Рідний край для кожного рай.
Людина без Вітчизни, як соловей без лісу.

Китайське прислів'я

Два слова — мир та спокій — дорожчі від золота.

Латинське прислів'я

Задля батьківщини треба жертвувати навіть славою.

Німецьке прислів'я

Схід чи, захід чи, а вдома найкраще.

Осетинські прислів'я

Хто не живе на батьківщині, не знає смаку життя.
Якщо ти зайвий будинку, чи станеш своїм серед чужих?
Коли народ єдиний, він гори зрушить.
Людині рідний край дорожче священної землі Єгипту.

Перські прислів'я

Хто побував на чужині, став люб'язним.

Татарські прислів'я

Як би не було солодко жити на чужині, завжди тягне до рідної сторони.
У рідній стороні навіть дим солодкий.

Таджицькі прислів'я

Людина без батьківщини - соловей без саду.
Свій будинок і хороший, свій будинок і милий.
Що за благо чужий будинок: ні тобі печалі про воду, ні тобі печалі про дрова.

Турецьке прислів'я

Життя на чужині - мука.

Туркменські прислів'я

Можна покинути будинок, але не Батьківщину.
Чим відмовитися від батьківщини, краще позбутися життя.
Не був на чужині - не оцінити сповна свою країну.
Перед народом і хан безсилий.

Узбецькі прислів'я

Соловей квітник любить, людина - батьківщину.
Краще на батьківщині бути чабаном, ніж на чужині султаном.
Втративши землю, сльози ллють сім років, які втратили Батьківщину – втіхи немає.
Поки народ живий, земля не вичерпається.
Чия країна багата, той і сам багатий.
Людина батьківщиною живе, качка - озером.

Французьке прислів'я

Хто батьківщині добре слугує – вельможних предків не потребує.

Чеченське прислів'я

Єдність народу - незламна фортеця.

Японські прислів'я

Уста народу плавлять метал.

Немає місця краще, ніж удома.